

ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ ТА ПОСТВОЄННОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

*Збірник матеріалів
IX Всеукраїнської науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)*

25 жовтня 2024 року

**Львів
2024**

Львівський державний університет
внутрішніх справ

Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації

*Збірник матеріалів
IX Всеукраїнської
науково-практичної конференції
(з міжнародною участю)*

25 жовтня 2024 року

Львів

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5

П 86

Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах
Львівського державного університету внутрішніх справ
(протокол від 8 жовтня 2024 року № 3)

Укладач

В. С. Бліхар,

доктор філософських наук, професор,
директор Інституту управління, психології та безпеки
(Львівський державний університет внутрішніх справ)

Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та
П 86 **поствоєнної реабілітації: збірник матеріалів IX Всеукраїнської**
науково-практичної конференції (25 жовтня 2024 року) /
уклад. В. С. Бліхар. Львів : Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2024. 416 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень матеріалів IX Всеукраїнської науково-практичної конференції «Психологія особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації», яка відбудеться 25 жовтня 2024 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ. У публікаціях українських учених і молодих науковців розкрито актуальні проблеми психічного здоров'я особистості сьогодення, а також задіяння й реалізації інноваційних методів і технологій щодо його збереження у кризовому суспільстві.

Опубліковано в авторській редакції.

The collection contains abstracts of articles and reports of the materials of the IX All-Ukrainian Scientific and Practical Conference «Psychology of the specialist's personality during times of war and post-traumatic rehabilitation», which will be held on October 25, 2024 at the Lviv State University of Internal Affairs.

The publications of Ukrainian scholars and young scientists reveal the current problems of the mental health of today's personality, as well as the use and implementation of innovative methods and technologies for its preservation in a crisis society.

Published in the author's editorial office.

УДК 159.942.5;159.98.+316.613.5

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2024

ЗМІСТ

Швець Д. В. ВСТУПНЕ СЛОВО.....	13
Августюк М. М. РУМІНАЦІЯ ТА ЗАНЕПОКОЄННЯ В КОНТЕКСТІ ПТСР: ОКРЕМІ СПОСОБИ ПОДОЛАННЯ.....	16
Авраменко А. О. КОМПЛЕКСНА ПСИХОКОРЕКЦІЙНА ПРОГРАМА РОБОТИ З ПЕРФЕКЦІОНІЗМОМ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ.....	20
Андрєєв С. С., Андрєєва В. Г. ТЕХНОЛОГІЯ СМЕРТІ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ ТА ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА.....	25
Андрєєв С. С. ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД У РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	28
Архангельська М. В. КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВА ТЕРАПІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА.....	31
Багрій В. В., Легка А. І. ЕМОЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ РОДИН ПРАЦІВНИКІВ МВС УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО РИЗИКУ.....	34
Барко В. І. ІНДИВІДУАЛЬНА ТИПОЛОГІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТУ «ОПИТУВАЛЬНИК ВЕЛИКОЇ П'ЯТІРКИ».....	37
Білозерська С. І., Возняк О. П. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	42
Бойчук С. С., ПСИХОЛОГІЧНА СПЕЦИФІКА ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	48

Бойчук Ю. М., Біндас Р. Р. ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА: ПОГЛЯД МОЛОДОГО СПЕЦІАЛІСТА-ПСИХОЛОГА.....	51
Бондаренко-Берегович В. В. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ.....	54
Бондзик Д. М. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА СХИЛЬНІСТЬ ДО РИЗИКУ.....	57
Борисюк О. М. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ.....	60
Боснюк В. Ф. ЗАДОВОЛЕННЯ БАЗОВИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПОТРЕБ ЯК ДЖЕРЕЛО ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ТРАВМАТИЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ СИТУАЦІЯХ.....	64
Варварук Х. П. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	67
Волобуєв В. В. ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВПЛИВУ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	72
Волобуєва О. Ф. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ МЕНТОРСТВА В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ.....	77
Гарькавець С. О., Дрожанова А. О. ДО ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПСИХОКОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ З ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ (ВПО).....	82
Гурська І. О. СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....	85

Громович А. А., Ляска О. П.

ПСИХОЛОГО-СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕІНТЕГРАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....90

Дарвішов Н. Р.

ОСОБИСТІСНОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД
ДО ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....94

Дацун О. В.

ЗАСТОСУВАННЯ АРТТЕРАПЕВТИЧНОЇ ТЕХНІКИ
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ЧАСУ» В ПСИХОКОРЕКЦІЇ
ЕМОЦІЙНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ У ЖІНОК-ПЕРЕСЕЛЕНОК.....99

Демський В. В.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ВИКОНАННЯ
ПРИКОРДОННИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....102

Держко І. З.

ВНУТРІШНІЙ РЕСУРС ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТОСТІ
ТА ЇЇ ЗДАТНІСТЬ ПРОТИСТОЯТИ ЗОВНІШНІЙ
АГРЕСИВНОСТІ ТА ОБСТРУКЦІЇ.....104

Джус А. Р., Мілорадова Н. Е.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ МОЛОДІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР.....107

Донєва Л. Л., Борисяк О. М.

ДОСЛІДЖЕННЯ РІВНЯ ПРОЯВУ ТРИВОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....111

Дробишевська В. В., Матієнко Т. В.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ УКРАЇНСЬКОЇ
ТА РОСІЙСЬКОЇ ПСИХОЛОГІЇ РЕЛІГІЇ.....116

Дякович А. М., Фітькало О. С.

ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ
В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОСТВОЄННОГО ЧАСУ.....122

Євдокімова О. О.

ТРАНСГРЕСІЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН ЧАСІВ ВІЙНИ.....126

Єнакієва Т. В.

КОГНІТИВНО-ПОВЕДІНКОВА ТЕРАПІЯ
ПОСТТРАВМАТИЧНИХ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ.....131

Жукова І. В. РОЗРОБКА ТА СТВОРЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РЕФОРМУВАННЯ Й СТАНДАРТИЗАЦІЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	133
Калитяк Б. С. ГЕНДЕРНІ БАР'ЄРИ, З ЯКИМИ ЗІШТОВХУЮТЬСЯ ЖІНКИ-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВИЦІ, ЗУМОВЛЕНІ ПСИХОЛОГІЄЮ ДИСКРИМІНАЦІЇ.....	135
Калька Н. М., Матвійшин О. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПОНЕНТІВ ОПТИМІЗМУ ОСОБИСТОСТІ У ЧАС ВІЙНИ.....	139
Калька Н. М. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКЗИСТЕНЦІЇ ЖИТТЯ ТА ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ СТУДЕНТІВ: ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ ВІЛЬНИХ АСОЦІАЦІЙ.....	142
Карпенко Є. В. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ВІЙСЬКОВИХ: НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ПСИХОЛОГІВ.....	146
Католик Г. В. ПСИХОАНАЛІЗ ЦИКЛУ СУСПІЛЬНО ЗНАЧИМИХ МИСТЕЦЬКИХ ПРОЕКТІВ О. БОРИСОВОЇ «ДНК – КОД СВОБОДИ. ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВІЙНОЮ» 2022–2024.....	151
Кердивар В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОБОТИ ПСИХОЛОГА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	158
Кісіль З. Р. ДО ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНОМУ СТРЕСОВІ СЕРЕД СПІВРОБІТНИКІВ ПОЛІЦІЇ.....	161
Ковальчук З. Я. ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ УМОВ ПРАЦІ ПРИ ВИКОНАННІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ДИСТАНЦІЙНО.....	167
Козловець І. М. ПРОФЕСІЙНИЙ ДОСВІД І ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО ЗМІН В УМОВАХ ВІЙНИ.....	172

Колісник Р. Я.

ВПЛИВ ПОЗАШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ПІДРОСТАЮЧОГО
ПОКОЛІННЯ НА ЙОГО ПОДАЛЬШУ УСПІШНІСТЬ У ЖИТТІ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД ПРОБЛЕМИ.....176

Компанович М. С.

БАГАТОАСПЕКТНІСТЬ ЗАПИТУ ДО СУПЕРВІЗУВАННЯ
В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ.....182

Копитко М. І.

РОЗВИТОК БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0.....185

Кріль Т. В.

ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ.....188

Купчишина В. Ч.

ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я
ФАХІВЦЯ-ПСИХОЛОГА В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ.....192

Левицька Л. В.

ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ
СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ (ПЕРВИННА, ВТОРИННА, ТРЕТИННА)...196

Лисак В. М., Решетило Л. І.

ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА ТА СТУДЕНТА:
ВИКЛИКИ ТРИВАЛОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.....200

Логовський І. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ КОЛИШНІХ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК ГОЛОВНОГО ЧИННИКА
ЇХНЬОЇ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ.....204

Лялюк Ю. Р.

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ
СТІЙКОСТІ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ
В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ.....208

Лялюк Г. М., Лаврів О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТРАВМАТИЗАЦІЇ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ.....212

Марченко О. Г., Бондаренко Л. О.

ДО ПИТАННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО
ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....217

Мілорадова Н. Е., Невинна В. І. ПРИНЦИПИ ЯПОНСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ВІДНОВЛЕННЯ (ТЕХНІКА ЗОЛОТОЇ ЛАТКИ «КІНЦУГІ»)	221
Молчанова О. М. МІЖОСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В ГРУПІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	225
Москвяк Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ТА АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ СТУДЕНТІВ	228
Муха Д. М. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	232
Мухіна Г. В. ТОЛЕРАНТНІСТЬ ЯК СКЛАДНИК ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА	234
Олексин М. О. ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ОСОБИСТОСТІ ТА ЇХ АКТУАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	238
Осьодло В. І., Кримець Л. В. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПІДРОЗДІЛУ ДО ВИКОНАННЯ БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО	241
Охріменко І. М. ПСИХОЛОГІЧНА ПІДТРИМКА ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	248
Оржешко Д. О. ЯКІСНА ОПТИМІЗАЦІЯ МІЛІТАРНОГО САМОПРИЙНЯТТЯ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВИХ АКАДЕМІЙ: ТРЕНІНГОВИЙ ПІДХІД	253
Пампура І. І., Бойко-Бузиль Ю. Ю. ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ПРАЦІВНИКІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ	258
Пархоменко Ігор В., Пархоменко Інна В. ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОСТВОЄННОГО ЧАСУ	263

Пасько О. М., Гончарук І. М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПРЯМОВАНOSTІ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....267

Петринич О. Г.

ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ТА АДАПТАЦІЙНИХ
МОЖЛИВОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО ЗДО В ЧАСІ ВІЙНИ.....271

Підчасов Є. В., Чепелева Н. І.

РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМ І ЧЛЕНАМ ЇХНІХ СІМЕЙ.....274

Платонов В. М.

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
ЕКСПЕРТИЗИ РЯТУВАЛЬНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ
ПІСЛЯ ТРАВМУЮЧИХ ПОДІЙ.....278

Плевакіна Г. М.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
У СТАНОВЛЕННІ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....282

Пономаренко Я. С.

ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ РИЗИКОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРОФЕСІЙ.....286

Потапов С. О.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕТАПИ ЕМПІРИЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНА РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ.....291

Потьомкін В. О., Зазимко О. В.

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНЬ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВ
У КРИЗОВИХ УМОВАХ.....296

Похілько Д. С.

НОВІ ВИКЛИКИ ВІЙНИ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....300

Почекета М. Ф.

ПСИХОЛОГІЧНА КОНОТАЦІЯ ТЕРМІНА «ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНА ОСОБА» У КОНТЕКСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ.....303

Романенко О. В.

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ КУРСАНТІВ-ПСИХОЛОГІВ
У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ СИСТЕМИ МВС.....308

Рудницька С. Ю.

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....312

Рудницький О.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРЕКЦІЇ
ДЕФОРМОВАНОЇ ВІЙНОЮ Я-КОНЦЕПЦІЇ ЛЮДИНИ.....317

Савко Н. М.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ КЕРІВНИКА
ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....322

Саляєв М. Г.

КОРЕКЦІЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО СТРЕСОВОГО
РОЗЛАДУ ЗАСОБАМИ ГІПНОТЕРАПІЇ.....327

Сарбей Ю. В.

ОЗНАКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ПРАВООХОРОНЦІВ
В УМОВАХ ВІЙНИ.....331

Сашуріна О. Ю.

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗГЛЯДУ ПРОБЛЕМ
ПСИХОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ОСОБИСТОСТІ.....335

Сергет І. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОЛАЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ
У ОСІБ З ОНКОЛОГІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ.....339

Сибірна Р. І., Крижанівська Д. Ю.

ПСИХОЛОГІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ
ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....344

Сибірна Р. І., Сибірний А. В.

ПСИХОГІГІЄНИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНОГО
ПРАЦІВНИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....348

Сибірна Р. І., Тонковська В. Ю.

ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПАРИТЕТНОСТІ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....353

Сибірна Р. І., Януш Н. М. СПЕЦИФІКА РОБОТИ ПСИХОЛОГІВ У ЧАС ВІЙНИ.....	357
Топчило А. В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОГРАМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ДСНС, ЯКИЙ ЗАЗНАВ ПОРАНЕНЬ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ У ВОЄННИЙ ЧАС.....	360
Тюріна В. О. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩА ЯКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ОФІЦЕРА ПОЛІЦІЇ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	364
Угрин О. Г., Грищенко М. О. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: РЕЗУЛЬТАТИ ПІЛОТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	369
Усик К. М. СОЦІАЛЬНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ УСПІШНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО.....	372
Федчук О. В. ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ КОМПЛЕКСНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОЇ БЕЗПЕКИ ФАХІВЦЯ.....	375
Філоненко В. М. БОЙОВА ТРАВМАТИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК СКОЄННЯ ЗЛОЧИНУ.....	380
Фільчук І. Ю. АНАЛІЗ РІЗНОМАНІТНИХ РЕАКЦІЙ ОСОБИСТОСТІ НА СТРЕС.....	385
Ханяк К. В. ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО НАПРУЖЕННЯ НА ПАРАМЕТРИ ТРУДОВОЇ МОТИВАЦІЇ.....	388
Цільмак О. М., Лісовенко А. Ф., Геращенко О. С. СИНТОННІСТЬ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ ПСИХОЛОГА.....	392
Черноус Т. Ю. МУЗИЧНА ТЕРАПІЯ ТА МЕТОД DRUMPOWER ЯК ПРОФІЛАКТИКА НАСИЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ.....	396

6. Hobfoll, S. E. (2002). Social and psychological resources and adaptation. *Rev. Gen. Psychol.* 6, 307–324. doi:10.1037/1089-2680.6.4.307
7. Kelly, J. G. (1966). Ecological constraints on mental health services. *American Psychologist*, 21, 535–539.
8. Nuckolls, K. G., Cassel, J., & Kaplan, B. H. (1972). Psychosocial assets, life crisis, and the prognosis of pregnancy. *American Journal of Epidemiology*, 95, 431–441.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДОЛАЮЧОЇ ПОВЕДІНКИ У ОСІБ З ОНКОЛОГІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

Онкологічне захворювання має потужний вплив на психіку хворої людини, викликаючи низку особистісних і поведінкових трансформацій, що у свою чергу, може впливати на процес та ефективність лікування, можливості реабілітації.

Постановка онкологічного діагнозу є екстремально важкою подією для людини, яка супроводжується страхом, хвилюванням, деморалізацією та зумовлює стресовий стан [1]. Дослідження психологічних станів у онкохворих свідчать про поширеність у них дистресу [5], почуттів невизначеності та тривоги [4], депресії [2], симптомів посттравматичного стресового розладу [6].

Ситуація онкологічного захворювання потребує адаптації до нової реальності і супроводжується реакціями подолання [3]. Хвороба руйнує життєві перспективи та змінює загальне сприйняття життя, що зумовлює актуальність досліджень, які уточнюють сприйняття хвороби та відповідний вплив на процес лікування.

Мета публікації – феноменологічне аналізування копінг-стратегій у осіб з діагностованим онкологічним захворюванням.

У дослідженні взяли участь 100 пацієнтів, які проходили стаціонарне та амбулаторне лікування у Херсонському обласному онкологічному диспансері. Вони мали захворювання різного типу та рівня локалізації. Засобом лікування усіх досліджуваних була променева терапія або хіміотерапія. Вік респондентів від 25 до 65 років, серед них 30 чоловіків та 70 жінок.

Для вивчення долаючої поведінки пацієнтів було використано скринінгову методику діагностики копінг-механізмів Е. Хейма, що дозволяє оцінити 26 ситуаційно-специфічних варіантів копіngu, розподілені відповідно трьом сферам реагування: когнітивній, емоційній, поведінковій. Опитувальник

складається з трьох блоків. Респондентам пропонується у кожному блоці відібрати одне твердження, що відображує особливості їх поведінки у важких, стресових ситуаціях, завдяки якому вони вирішують свої труднощі.

З даних табл. 1 можна зробити висновок, що пацієнтів онкологічного відділення помітно переважає установка

Таблиця 1

Частота виборів когнітивних копінг-стратегії пацієнтами

Копінг	Зміст твердження	Частка у вибірці		
		Вибірка N=100	Жінки N=70	Чоловіки N=30
1. Ігнорування	Кажу собі: зараз є щось важливіше, ніж труднощі	8,0	10,0	3,3
2. Смиренність	Кажу собі: це доля, треба з цим змиритися	8,0	2,9	20,0
3. Дисимуляція	Це несуттєві труднощі, не все так погано, все переважно добре	10,0	10,0	10,0
4. Збереження самовладання	Я не втрачаю контролю над собою у важкі хвилини і намагаюся нікому не показувати свого стану	15,0	17,1	10,0
5. Проблемний аналіз	Я намагаюся проаналізувати, все зважити і пояснити собі, що сталося	9,0	10,0	6,7
6. Відносність	Я говорю собі: порівняно з проблемами інших людей мої – це дрібниця	10,0	12,9	3,3
7. Релігійність	Якщо щось трапилося, на то Божа воля	9,0	5,7	16,7
8. Розгубленість	Я не знаю, що робити і мені часом здається, що мені не виплутатися ...	7,0	2,9	16,7
9. Надання сенсу	Я надаю своїм труднощам особливий сенс, долаючи їх, я вдосконалю себе	6,0	8,6	–
10. Установка власної цінності	На даний час я не можу впоратися з цими труднощами, але з часом зможу впоратися і з ними, і з більш складними	18,0	20,0	13,3

на збереження власної самооцінки та самоцінності, яку обрали 18% респондентів, переважно жінки. Серед пацієнтів також поширена установка на самоконтроль (15 % виборів). Обидва варіанти копінгу вважаються адаптивними, вони спрямовані на посилення власних ресурсів подолання важкої ситуації.

При цьому серед чоловічої частини вибірки переважають пасивні реакції: смиренності, розгубленості та покладання на вищі сили (від 16,7 до 20%).

Емоційна регуляція є важливою частиною підтримки психологічного здоров'я онкологічних пацієнтів. Результати вибору копінг-стратегій відображені у табл. 2. Серед емоційних копінг механізмів виражена перевага віддається стратегії оптимізму – її обрали 54% опитаних. Це конструктивна стратегія, яка позитивно впливає на процес та результат лікування. Проте надмірний оптимізм може стати захисним механізмом, який призводить до ігнорування реальних загроз і перешкоджає адекватному сприйняттю хвороби та необхідності лікування.

Таблиця 2

Частота виборів емоційно-орієнтованих копінг-стратегій пацієнтами

Копінг	Зміст твердження	Частка у вибірці		
		Вибірка N=100	Жінки N=70	Чоловіки N=30
1. Протест	Я глибоко обурююсь несправедливістю долі до мене і протестую	6,00	4,3	10,0
2. Емоційна розрядка	Я впадаю у відчай, плачу	6,00	4,3	10,0
3. Придушення емоцій	Я пригнічую емоції у собі	24,00	20,0	33,3
4. Оптимізм	Я завжди впевнений, що є вихід із скрутної ситуації	54,00	62,9	33,3
5. Пасивна кооперація	Я довіряю вирішення своїх труднощів іншим людям...	7,00	5,7	10,0
6. Покірність	Я впадаю у стан безнадійності	2,00	4,3	–
7. Самозвинувачення	Я вважаю себе винним і отримую те, що заслужив	1,00	–	3,3
8. Агресивність	Я впадаю у гнів, стаю агресивним	0,00	–	–

Разом із тим, 20 % жінок та 33,3 % чоловіків обрали стратегію придушення емоцій (це цілком відповідає попереднім результатам стосовно поширеності стратегії самоконтролю). Пригнічення негативних переживань (накопичення внутрішньої напруги, неможливість виразити свої страхи, розпач або гнів) може мати негативні наслідки для здоров'я пацієнтів та ускладнювати процес адаптації до хвороби, вплинути на сприйняття лікування та знижувати мотивацію до боротьби з хворобою. Неконтрольоване «застрягання» в негативних емоціях заважає адаптації, і також може посилити стрес.

Серед поведінкових стратегій подолання (табл. 3) пацієнти найчастіше обирають відволікання та активне уникнення, особливо це помітно у чоловічій частині вибірки (43,3 та 40% відповідно).

Такі стратегії можуть призвести до тимчасового полегшення, але в довгостроковій перспективі сприяють накопиченню емоційної напруги та погіршенню психологічного стану пацієнта.

Висновки. Серед способів реагування на стрес онкохворі пацієнти часто обирають пасивні, умовно-адаптивні стратегії, спрямовані на тимчасове відволікання, уникнення та зменшення негативних переживань. Вибір способу подолання залежить від статі пацієнта. Потрібні психологічні втручання, спрямованих на полегшення адаптації до життя із хворобою, стимуляцію конструктивного проблемно-орієнтованого копіngu, активного та відповідального ставлення до лікування.

Список використаних джерел

1. Bultz B. D., Johansen C. Screening for distress, the 6th vital sign: where are we, and where are we going? *Psycho-oncology*, 2011. Vol. 20(6). P. 569–571.
2. Ciaramella A., Poli P. Assessment of depression among cancer patients: the role of pain, cancer type and treatment. *Psycho-oncology*. 2001. Vol. 10. P. 156–165.
3. Hoffman M. A., Lent R. W., Raque-Bogdan T. L. A Social Cognitive Perspective on Coping with Cancer: Theory, Research, and Intervention. *The Counseling Psychologist*. 2013. Vol. 41(2). P. 240–267.
4. Holland J.C., Lewis S. *The Human Side of Cancer: Living with Hope, Coping with Uncertainty*. New York: Harper Collins, 2000. 340 p.
5. Jacobsen P. B., Donovan K. A., Trask P. C., et al. Screening for psychologic distress in ambulatory cancer patients. *Cancer*. 2005. Vol. 103(7). P. 1494–1502.

Таблиця 3

Частота виборів поведінкових копінг-стратегії пацієнтами

Копінг	Зміст твердження	Частка у вибірці		
		Ви- бірка N=100	Жінки N=70	Чоло- віки N=30
1. Відволікання	Я поринаю в улюблену справу, намагаюсь забути про труднощі	35,00	31,4	43,3
2. Альтруїзм	Я намагаюся допомогти людям, і в турботах про них забуваю про власні прикроші	12,00	12,9	10,0
3. Активне уникнення	Намагаюся не думати, всіляко уникаю зосереджуватися на своїх труднощах	30,00	25,7	40,0
4. Компенсація	Намагаюся відволіктися і розслабитися (за допомогою алкоголю, їжі тощо)	1,00	-	3,3
5. Конструктивна активність	Щоб пережити труднощі, я беруся за здійснення давньої мрії	3,00	4,3	3,3
6. Відступ	Я ізолююся, намагаюся залишитися наодинці із собою	4,00	5,7	-
7. Співробітництво	Я використовую співпрацю для подолання труднощів	7,00	10,0	-
8. Звернення	Я зазвичай шукаю людей, здатних допомогти мені порадою	8,00	10,0	43,3

6. Posluszny D. M., Baum A., Edwards R. P., Dew M. A. Posttraumatic growth in women one year after diagnosis for gynecologic cancer or benign conditions. *Journal of psychosocial oncology*. 2011. Vol. 29(5). P. 561–572.